

Список використаних джерел:

1. Базилевич В.Д., Базилевич К.С. Ринкова економіка: основні поняття та категорії: Навч. посібник / В.Д. Базилевич, К.С. Базилевич. – К.: Знання, 2006.
2. Гутник В. Моделі соціально-економічного розвитку Західної Європи / В. Гутник // Суспільство і економіка. – 2000. – № 2.

УДК 33.01

Кудлак Віталій, к.е.н., доцент
*Тернопільський національний технічний університет ім. Івана Пулюя,
м. Тернопіль, Україна*

ОСОБЛИВОСТІ ПРОЦЕСУ СТАНОВЛЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ НАУКИ В УКРАЇНІ

Kudlak Vitaliy, PhD (Economics), Associate Professor

PECULIARITIES OF FORMATION PROFESSIONAL ECONOMIC SCIENCE IN UKRAINE

Центром формування і розвитку професійної економічної науки в Україні були університети. У першій половині XIX ст. в тій частині України, що перебувала у складі Російської імперії, існували два університети - Харківський (засн. 1805 р.) та Київський (засн. 1834 р.).

Фундатор Харківського університету В.Н. Каразін – помітна постать в національній економічній думці. Його праці на економічну тематику стосувались, перш за все, вирішення практичних соціально-економічних проблем, як і в більшості суспільних діячів цього часу. Він акцентував увагу на свободі вітчизняного підприємництва та дотримувався думки про необхідність ліквідації общин; в селянському питанні. Погляди В.Н. Каразіна відповідали основним тенденціям ліберально-економічної думки у країні на той час. Одним з основних досягнень В.Н. Каразіна стало заснування в 1805 році Харківського університету.

Політична економія викладалась від початку існування Харківського університету, спершу на кафедрі цивільного права, юридичного факультету, а у 1835 р. була відкрита кафедра політичної економії. У зв'язку з відсутністю вітчизняних фахівців спочатку для викладання були запрошенні німецькі фахівці Йозеф Ланг та Людвіг Гайнріх фон Якоб, які дотримувалися ідей видатного вченого-економіста А. Сміта та одними з перших сприяли поширенню його вчення в Україні. Їхнє запрошення для викладання у Харківському університеті вкотре підтверджує той факт, що українські вищі навчальні заклади знаходились в загальному руслі розвитку економічної науки. Крім того, таким чином майбутні випускники мали можливість безпосереднього наукового контакту з

представниками західноєвропейської економічної науки. Після німецьких науковців були запрошені Б. Райт та К. Павлович, які не зробили особливих успіхів ні у викладацькій, а ні у науковій сферах, швидше навпаки, рівень викладання економічної теорії в університеті значно знизився.

Якісно новим етапом у розвитку економічної науки в Харківському університеті став прихід у стіни цього навчального закладу Т.Ф. Степанова. Його науково-економічні погляди формувалися під впливом ідей А. Сміта, Д. Рікадо та інших представників класичної школи. Він «виступав проти механічного, некритичного перенесення теорії західних економістів на вітчизняний ґрунт», тому спробував модифікувати вчення А. Сміта [1, с. 63]. Проте найбільшою заслугою Т. Степанова як вченого було те, «що він одним із перших розробив курс політичної економії російською мовою» [2, с. 146]. Праця Т. Степанова замінила підручник Г. Шторха, який був виданий німецькою та французькою мовами, при викладанні політекономії. Однак слід зауважити, що «Степанов був добрим викладачем, але доволі пересічним ученим» [3, с. 25]. Така характеристика була притаманна майже всім вітчизняним вченим-економістам першої половини ХІХ ст. та багатьом їхнім наступникам, вони в основному лише переносили на вітчизняний ґрунт ідеї західних учених, доповнюючи їх своїми коментарями, створюючи тим самим основу для розвитку національної економічної науки.

Імператорський університет св. Володимира був заснований в Києві у 1834 р. Політекономію почали тут викладати з 1842 р. професори О.І. Ставровський та В.Ф. Домбровський, саме тоді була заснована кафедра політичної економії та статистики, проте вони не були спеціалістами з цього питання, тому викладання припинилося у 1845 р. Лише через рік викладання політичної економії було відновлено фахівцем у цьому питанні І.В. Вернадським, з його приходом в університет кафедра політичної економії та статистики «стає одним із провідних центрів розвитку економічної науки в Російській імперії та Україні зокрема» [4, с. 747]. Він був прихильником класичної школи політичної економії, підтримував принцип ринкового лібералізму, відіграв значну роль у розвитку вітчизняної статистики, виступав активним критиком соціалізму. У 1850 р. І.В. Вернадського на цій посаді замінив випускник університету М.Х. Бунге.

Підсумовуючи процес утвердження та розвитку економічної науки у першій половині ХІХ ст. на теренах України, слід зазначити, що в цей час відбулося зародження вітчизняної економічної теорії як науки. Її становлення відбувалось на соціально-економічному тлі посилення протиріч навколо проблем подальшого соціально-економічного розвитку країни. В українській економічній теорії в цей час проходило становлення першої класичної ситуації. Цей процес відбувався шляхом «подолання меркантилізму, ... і досягнення

консенсусу серед вчених щодо нової ринкової парадигми» [5, с. 45]. В цілому, це період накопичення економічних знань, в якому особливо помітним був розрив між знаннями і викладанням положень класичної економічної теорії, а також були відсутні належні умови для практичного втілення їх в життя [5, с. 46].

Список використаних джерел:

1. Васильєва Р.Х. Історія економічної думки України / Р.Х. Васильєва, Л.П. Горкіна, Н.А. Петровська. – К.: Либідь, 1993. – 272 с.
2. Корнійчук Л.Я. Історія економічної думки України / Л.Я. Корнійчук. – К.: КНЕУ, 2004. – 432 с.
3. Коропецький І.-С. Українські економісти ХІХ ст. та західна наука / І.-С. Коропецький. – К., 1993. – 192 с.
4. Історія економічних учень / За ред. В. Базилевича. – К.: Знання, 2004. – 1300 с.
5. Леоненко П.М. Методологічні аспекти історії української економічної думки (ХІХ-ХХ ст.) / П.М. Леоненко. – К.: ІАЕ УААН, 2004. – 434 с.

УДК 330.142.2

Макаревич Ольга, асистент
*Національний університет харчових технологій,
м. Київ, Україна*

**ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ МЕХАНІЗМУ ФОРМУВАННЯ
ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА**

Makarevych Olga, Assistant

**THEORETICAL BASIS OF MECHANISM
INTELLECTUAL CAPITAL FORMATION OF ENTERPRISE**

Нові тенденції суспільних відносин в руслі розвинутої інфраструктури зв'язків потребують швидкого реагування суб'єктів господарювання для збереження власної конкурентоспроможності. Володіння і вдале використання інформації, знань, навичок, досвіду, креативно-творчого мислення і підходів всіх учасників процесу діяльності підприємства забезпечують наявність важливого інструменту розвитку сьогодення – інтелектуального капіталу.

Сучасні дослідники, так чи інакше, погоджують явище «інтелектуального» з новітніми знаннями, а інтелектуальний капітал ідентифікується відповідними знаннями. «Інтелектуальний капітал – це сума знань усіх працівників підприємства, що забезпечує їй конкурентоспроможність. На відміну від інших, добре знайомих підприємцям і бухгалтерам джерел – землі, заводів, устаткування, грошей, – до інтелектуального капіталу не торкнешся